

YLIVIESKAN KAUPUNKI

Niemelänkylän osayleiskaavan tarkistus 2015

YHTEENVETO ASUKKAIDEN TAVOITTEISTA

Mikä tekee Niemelänkylästä Niemelänkylän?

NIEMELÄNKYLÄN OSAYLEISKAAVATYÖN TARKASTELU ASUKKAIDEN NÄKÖKULMASTA JA VERTAILU VIRANOMAISTEN NÄKÖKULMAAN

Mikä tekee Niemelänkylästä Niemelänkylän ?

Johdanto

Mitkä paikat ja asiat ovat tärkeitä Niemelänkylän asukkaiden mielestä heidän kotikylässään ja miten Niemelänkylä määrittyy tavallisten asukkaiden mielissä?

Osayleiskaavan tarkistustyön yhteydessä tehtiin asukaskysely, joka lähetettiin noin 400 maanomistajalle. Kyselylomake esiteltiin myös yleisötilaisuuksissa, jotka pidettiin Niemelän koululla ja Rannan koululla. Asukaskyselylomakkeen palautti yhteensä 53 kpl. Yleisötilaisuuksissa kerättiin paikallaolijoiden esittämät mielipiteet ja kysymykset muistioihin, paikalla oli yht. 65 henkilöä. Kaupungintalolla on käynyt esittämässä mielipiteitä ja toiveita 11 kpl.

Niemelänkyläläiset hahmottivat kylästään ensisijaisesti maaseutumaiset piirteet. Tärkeänä pidettiin avaruutta, peltomaisemaa ja kylää halkovaa Kalajokea. Rakennetussa ympäristössä ei noussut esille erikoisesti mitään yksittäisiä rakennuksia vaan korostettiin kylän ”puhtokokonaisuuksia”. Yksittäisinä rakennuksina tuli esiin toiminnallisessa ja sosiaalisessa merkityksessä kylän kaksi koulua. Ongelmallisina asioina Niemelänkylällä koettiin liikennejärjestelyt lähinnä kevyen liikenteen ja katuvalaistuksen osalta, ympäristöstä huolehtiminen (esim. joen puhtauden säilyminen) sekä jonkin verran palveluiden puuttuminen.

Asukaskyselyn avulla haluttiin selvittää mitkä kylän piirteet ovat tavallisille asukkaille tärkeitä Niemelänkylällä. Ovatko nämä tärkeäksi koetut piirteet monille kyläläisille yhteisiä vai kullekin asukkaalle yksilöllisesti ominaisia?

Tavoitteena oli hankkia perustietoa siitä, miten asukkaat kokevat Niemelänkylän asuinympäristönä. Mitkä paikat ovat ja asiat ovat heille tärkeitä ja mitä he ajattelevat

olemassa olevasta ympäristöstä. Asukaskyselyn tulokset voisivat olla myös yleiskaavasuunnittelun ohjausvälineenä ja asukkaiden tavoitteita voitaisiin verrata viranomaisten asettamiin tavoitteisiin.

”Fenomenologinen perspektiivi

Kylää kuvataan asukkaiden näkökulmasta ja ilmiöitä tutkitaan suodattuneena yksityisten ihmisten kokemusten kautta, siten lähestymistapa on fenomenologinen.” (1)

”Ympäristöpsykologiassa kutsutaan fyysiseen ympäristöön liittyvää merkityksen antoa paikkojen luomiseksi. Kun fyysinen tila saa persoonallisen tulkinnan ja merkityksiä, siitä tulee paikka. Samoin kuin asunnosta tulee vähitellen koti, samalla kun siitä tulee osa elämäämme ja siihen liittyy toimintoja, muistoja ja mieltymyksiä ja sitä on personalisoitu, tulee tilasta yleisemminkin paikka. Tapahtuu psykologinen siirtomistä tahansa tilasta persoonallisesti merkitykselliseksi paikaksi” (1).

Maalaiskylässä voi olettaa, että asuinpaikka esim. maatila on ollut kauan suvun hallinnassa samoin kuin naapuruston maatilat. Ihmiset muodostavat ”kyläyhteisön” ja kylän asukasmäärä on se verran alhainen, että melkein kaikki tuntevat toisensa.

”Samalla kun ihmiset liittyvät paikkoihin psykologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä, he sitovat itsensä ja ympäristön kokonaisuudeksi: He ottavat paikan haltuunsa ja juurtuvat siihen tai välttävät ja vierastavat sitä ” (1).

Paikan luonne ja paikkoihin liittyvät merkitykset

”Jokaisella paikalla on luonteensa, ns. paikan henki. Paikan luonteella tarkoitetaan paikan omintakeista laatua, joka tekee siitä erityisen.

Paikan luonne voidaan määrittellä inhimillisestä kokemuksesta ja paikan luonteesta tulee syvästi henkilökohtainen asia”(1).

”Paikan luonteen määrittelyyn perustaksi voidaan valita myös luonnonympäristö, ”luonnonpaikka”. Paikan luonteen määrää silloin pikemminkin sen alkuperäinen, luonnollinen olomuoto kuin ihmisen kädenjälki paikassa”. Paikan luonteen, sen

ilmapiirin ja tunnelman katsotaan olevan pysyväistä ja alkuperäistä, siinä aina ollutta. Paikan rakentaminen ei siten voi muuttaa paikan luonnetta, mutta se voi vahvistaa sitä, jos rakentaminen on sopusoinnussa paikan alkuperäisen luonteen kanssa” (1).

”Paikkaan liittyviin merkityksiin on muistilla ja muistoilla tärkeä osuus. Paikan merkityksiin vaikuttava menneet ja nykyiset kokemukset ja myös tulevaisuuteen liittyvät odotukset” (1).

”Paikkaan liittyvien kokemusten määrä vaikuttaa mielikuvaamme paikasta. On huomattu, että mitä enemmän näemme jotakin, sitä enemmän siitä pidämme. Tottumisvaikutus koskee vain positiivisia ärsykeitä, negatiiviset ärsykkeet saavat aikaan päinvastaisen reaktion” (1).

”Paikkaan liittyvien kokemusten laatu vaikuttaa paikkaa koskevaan mielikuvaamme. Ihmisillä on ns. standardi mielikuva erilaisista paikoista ja mikäli jokin paikka poikkeaa siitä suuresti sitä vahvemmin reagoimme siihen joko positiivisesti tai negatiivisesti.” (1).

Asukaskysely

Menetelmä

Niemelänkylään liittyviä merkityksiä tutkittiin lähettämällä asukaskysely Niemelänkylän maata omistaville ja tutkimukseen otettiin mukaan myös kahdessa yleisötilaisuudessa asukkaiden esittämät toiveet ja kysymykset.

Asukaskyselyssä kyseltiin seuraavia asioita:

1. Omistatko maata Niemelänkylällä
(Tilan nimi ja RN:o ja käyttötarkoitus)
2. Onko teillä rakennussuunnitelmia tai uusia käyttösuunnitelmia tilalenne?
3. Lisätäänkö Niemelänkylällä asutusta, jos lisätään, minne?
4. Millainen on hyvä paikka rakentamiseen?

- (Sijainti, koko, maasto, kasvillisuus ym. ja millaisen rakennuksen sijoittaisit paikalle?
5. Mitkä alueet on säilytettävä rakentamattomana?
  6. Minkälaista asuinympäristöä toivot kylällesi?
(Mikä on viihtyisä?) Mitä palveluita pitää olla lähellä?)
  7. Mitkä asiat koet maisemassa tärkeiksi, hyväksi?
(Kaunein paikka tai kohde? Mistä pidät erityisesti tai mitä haluaisit säilyttää?)
  8. Onko alueella ongelmia, joita luulisit kaavoituksella voitavan ratkaista?
  9. Onko alueen vesi- ja jätehuollossa ongelmia tällä hetkellä?
(Onko kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelystä aiheutunut ympäristöhaittoja?)
  10. Onko suunnitelmissa uuden elinkeinon aloittaminen tai nykyisen jatkaminen alueella?
  11. Maatalouden harjoittajien tulevaisuuden suunnitelmat?
  12. Muita mietteitä?

Asukaskyselyllä haluttiin yleiskaavatyöhön tarvittavaa yleispiirteistä maankäytön suunnittelua varten asukkaiden mielipiteitä ja käsityksiä . Niemelänkylällä on viimeaikoina ollut kysyntää rakennuspaikoista ja rakentamista on ohjattu vuonna 1984 hyväksytyyn yleispiirteisen oikeusvaikutuksettoman yleiskaavan pohjalta lupamenetelyllä ja vuoden 2000 alusta kaksivaiheisella lupakäsittelyllä , koska Niemelänkylän osayleiskaava-alue kuuluu vuonna 2001 vahvistuneen rakennusjärjestyksen liitekartan mukaan keskustan suunnittelutarvealueeseen.

Em. johtuen kysymyksistä viisi kahdestatoista koski rakennettua eli fyysistä ympäristöä eli sitä mihin ja miten asukkaat haluaisivat kylän rakentamisen suuntautuvan ja millainen on heidän mielestään hyvä rakennuspaikka. Kaksi kysymystä kahdestatoista kartoitti paikkoihin liittyviä positiivisia merkityksiä. Kaksi kysymystä kahdestatoista halusi tietoa kylän fyysisen ympäristön ongelmista ja kaksi kahdestatoista kysymyksestä käsitteli elinkeinojen harjoittamista kylällä ja lähinnä tyypilliseen maaseutukylään liittyvän maatalouden harjoittamiseen.

Arviointia

Eräänä kriteerinä haastattelukysymysten pätevyydelle voidaan pitää sitä, miten moni asukaskyselyn palauttaneista jätti vastaamatta kuhunkin kysymykseen
Asukaskyselyn palautti 53 kpl.

Kysymys   vastaamatta
                  jättäneiden
                  määrä

---

rakennuspaikkaa koskevat

nro 1   3

nro 2   13

nro 3   15

nro 4   22

nro 5   19

paikkoihin liittyviä

nro 6   13

nro 7   17

fyysisen ympäristön ongelmat

nro 8   34

nro 9   22

elinkeinon harjoittaminen /maatalouden harjoittaminen

nro 10   24

nro 11   39

muita mietteitä

nro 12   28

Asukkaiden mielipiteiden käsittely

1. Asukaskyselyn vastausten käsittely: Asukaskyselyyn vastasi 53

Kysymys nro 1

Omistatko maata Niemelänkylällä (Tilan nimi ja RN:o ja käyttötarkoitus)

Asukaskyselyyn vastanneista, joita 53 kpl, 47 ilmoitti omistavansa maata Niemelänkylässä. Kolme vastaajista ei ilmoittanut omistavansa maata ja yksi vastaajista oli rajanaapuri.

Omistetun maan käyttötarkoitukset:

Asuntotarkoitus	14 kpl
Viljelysmaa	6 kpl
Asunto + viljelysmaa	7 kpl , joista 1 maatila
Asunto + metsä	2 kpl
Asunto + muu	1 kpl
Viljelysmaa + metsä	4 kpl
asunto+ vilj. + metsä	9 kpl
loma-as. + vilj.	1 kpl
ei maata	3 kpl

Kysymys nro 2

Onko teillä rakennussuunnitelmia tai uusia käyttösuunnitelmia tilallenne?

Rakennus- ja käyttösuunnitelmia oli 11:llä, joista yritystoimintaan liittyviä hankkeita 3 kpl , peruskorjaushankkeita 2 kpl, tontille lisärakentamista mm talousrakennuksia yms. 4 hanketta sekä 2 kpl omakotitaloja .

Kysymys nro 3

Lisätäänkö Niemelänkylällä asutusta, jos lisätään, minne?

Asutuksen lisäämistä Niemelänkylällä kannatti vastaajista 34 ja vastusti yksi . Kannattajista 5 halusi, että asutusta lisätään hallitusti, vähän ja ei liian tiheään ja 6 halusi sijoittaa lisättävän asutuksen koulujen ympäristöön. Olemassa olevien teiden

varsille esitti asutusta lisättäväksi 7 vastaajista. Metsän ja pellon reunoille esitti 4 kpl lisättäväksi asutusta.

Kysymys nro 4

Millainen on hyvä paikka rakentamiseen?(Sijainti, koko, maasto, kasvillisuus ym. ja millaisen rakennuksen sijoittaisit paikalle?

Vastaajista 15 piti metsää ja metsänreunaa ja puustoista tonttia hyvänä rakennuspaikkana. Kolme piti peltotonttia hyvänä. Tontin kokoon otettiin kantaa siten, että 11 vastaajista halusi 0,5 hehtaarin tontin tai sitä pienemmän. Omakotitontti oli vastauksissa suosituin (10) ja alueelle haluttiin rakennettavaksi 1½ - kerroksisia perinnetalotyyppejä ja maalaismaisemaan soveltuvia taloja. Kulkuyhteyttä tontille ja kunnallistekniikan läheisyyttä tontille ja viemärointiä kylälle arvosti 5 vastaajista. Jokirantaa piti hyvänä rakennuspaikkana kolme vastaajista.

Kysymys nro 5

Mikä alueet on säilytettävä rakentamattomana?

Tärkeänä ja hyvänä maisemassa koettiin suuret peltoaukeat ja viljelysmaat (16 kpl) sekä joen ranta-alueet (9 kpl) sekä joen rannassa olevat yhteiset matto- ja pyykkirannat sekä rantapolut (4 kpl). Visalantien ja Niemelänkyläntien varressa haluttiin säilyttää alueita, joista on näkymä joelle tai metsään.

Kysymys nro 6

Minkälaista asuinympäristöä toivot kylällesi?(Mikä on viihtyisä? Mitä palveluita pitää olla lähellä?)

Viihtyisäksi asuinympäristöksi koetaan Niemelänkylällä maaseutumaisema, avarat pellot ja joenrannan käyttömahdollisuus virkistykseen. Palveluina alueella halutaan säilyttää ja pidetään tärkeänä koulut (16 kpl), joitten ympäristöä toivotaan hyödynnettävän myös virkistykseen ja vapaa-alueiksi ja lasten liikuntapaikoiksi. Toivotaan myös, että kylällä olisi kauppa tai elintarvikekioski (10 kpl) sekä linja-autoyhteys keskustaan (3 kpl) ja postin palveluita (2 kpl). Osa pitää keskustan palveluiden olevan lähellä ja hyvin saavutettavissa. (4 kpl).

Kysymys nro 7

Mitkä asiat koet maisemassa tärkeiksi, hyväksi?(Kaunein paikka tai kohde? Mistä pidät erityisesti tai mitä haluaisit säilyttää?)

Kauneimmaksi paikaksi tai kohteeksi koettiin joki, jokiranta ja jokimaisema sekä vapaa pääsy joelle (24 kpl). Avaruuden, lakeuden ja maaseutu ympäristön ja viljellyt peltoalueet (esim. Olmalan pellot) koki vastaajista 12 kpl kauneimmaksi paikaksi. Puhtokokonaisuuksia piti kaksi vastaajista Niemelänkylällä kauniina paikkana. Puuston ympäröimiä taloja ja metsäalueita arvosti 4 vastaajista kauneimmaksi paikaksi.

Kysymys nro 8

Onko alueella ongelmia, joita luulisit kaavoituksella voitavan ratkaista?

Vastaajista neljä oli sitä mieltä, että alueella ei ole ongelmia ja 24 jätti vastaamatta. Vastaajista 19 koki, että alueella on ongelmia, ongelmana koettiin mm. tiestön kunto, kevyenliikenteen väylien ja katuvalojen puuttuminen, jätevesiviemäroinnin puuttuminen. Alueella vaadittua rakennuspaikan kokoa piti ongelmana kolme vastaajista ja huonokuntoisia asumattomia rakennuksia piti ongelmana yksi vastaajista. Kaavoituksella uskottiin ratkaistavan mm. liikenne- ja viemärointi-ongelmia sekä rakennuspaikkojen sijainnin varmistumista. Kaavoituksella ajateltiin voitavan estää myös tienvarsien viljelyalueiden pirstoutuminen ja ajateltiin, että kaavoituksella voidaan järjestää kulkuyhteydet jokirantaan.

Kysymys nro 9

Onko alueen vesi- ja jätehuollossa ongelmia tällä hetkellä?(Onko kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelystä aiheutunut ympäristöhaittoja?)

Jätehuollossa kokee imeytyskentän riittämättömäksi ja ei pysyväksi ratkaisuksi neljä vastaajista samalla he olivat huolissaan jäteveden joutumisesta avo-ojiin ja niiden kautta jokeen. Viemärointiä Niemelänkylälle toivoo yhdeksän ja viisi kertoo puutteellisen viemäroinnin tai karjatalouden aiheuttavan hajuhaittoja kylän alueella. Vastaajista 11 on sitä mieltä, että kylällä ei ole vesijohto- eikä viemärihuollossa ongelmia. Yksi vastaajista toivoo kaupungin tyhjentävän likakaivot 2 kertaa vuodessa ja eräs vastaajista mainitsee, että vesijohtoverkon paine ei ole riittävä.

Kysymys nro 10

Onko suunnitelmissa uuden elinkeinon aloittaminen tai nykyisen jatkaminen alueella?

Elinkeinon jatkamista ja uuden aloittamista ei suunnittele yhdeksän vastaajaa. Yksitoista jatkaa entistä elinkeinoa ja yksi aloittaa uuden elinkeinon ja kolme ilmoitti vuokraavansa peltoalueita.

Kysymys nro 11

Maatalouden harjoittajien tulevaisuuden suunnitelmat?

Maatalouden harrastajien jatkosuunnitelmat asukaskyselyn mukaan: Peltoalueiden lisääminen, viljelyn jatkaminen 4 kpl, toivottavasti jatkoa, jotta saataisiin ruokaa 1 kpl, peltomaat vuokralla 1 kpl, ei tulevaisuutta, maatalous loppuu 3 kpl, maanviljely loppunut 1 kpl, metsänhoito jatkuu 1 kpl, maanviljelyksen toimintaedellytyksiä ei pidä rajoittaa 1 kpl.

Kysymys 12

Muita mietteitä

Rakennuspaikkoja halusi 18 kyselyyn vastanneista: 10 kpl halusi yhden rakennuspaikan ja 8 halusi useamman kuin yhden rakennuspaikan.

Muissa mielipiteissä oli 4 rakennuspaikan halujaa, (yksi halusi 2 rakennuspaikkaa).

2. Mielipiteitten käsittely ym. joita jätettiin 10 kpl

Muista mielipiteen jättäjistä (10), neljä ei ilmoittanut omistavansa maata Niemelänkylän osayleiskaavan tarkistusalueella ja yksi mielipide peruttiin.

Muista mielipiteen jättäjistä yksi omistaa maata Ojakylän kyläkaava-alueella ja hän halusi alueensa liitettäväksi Niemelänkylän osayleiskaavan alueeseen.

Muiden mielipiteitten joukossa oli neljä osayleiskaava-alueen laajentamisesitystä. Yksi laajentamisalue sisälsi ehdotelman uudesta tielinjauksesta. Kaksi esityksistä oli pienehköä: yhden tilan aluetta koskevaa, joissa haluttiin tilan alueet osittain tai kokonaan liitettäväksi Niemelänkylän kyläkaava-alueeseen.

Neljässä mielipiteessä haluttiin ja esitettiin kulkureittejä Kalajoen rantaan onki- ym. harrastajille. Osittain reittejä rantaan esitettiin Niemelänkylän kaava-alueen ulko-

puolella Ojakylä - Savelan alueella sijaitsevien ns. Olmalan peltojen ja Kopakkaojan kohdilta. Yhdessä jätetyssä mielipiteessä (5 henkilön mielipide) ei haluttu vietävän kulkuyhteyttä liian läheltä asuntoja Kalajoen rantaan.

Muissa mielipiteissä oli 4 rakennuspaikan halujaa, (yksi halusi 2 rakennuspaikkaa). Yksi halusi entisen maatilan talouskeskuksen (AM) alueen kaavoittamista rakennuspaikoiksi (AP). Yksi ilmoitti lopettavansa maatilan pidon .

3. Yleisötilaisuudessa 5.6.2001 esitetyt mielipiteet ja kysymykset:

1. Kalajoen rantaan pitäisi olla kulkuoikeuksia, mm. koskien kohdalle.
2. Olmalan alue virkistyskäyttöön ja kulku Kalajoen rantaan.
3. Rantaan pääsyä esitettiin: mm. Takalo- Kippolan rantaan , Korteperän rantaan , Hakasaaren rantaan, Sointulan rantaan.
4. Kevyen liikenteen väylästä toivottiin pohjoispuolella Mertuanojalle asti ja eteläpuolella Kortteelle asti.
5. Niemelänkylän sillan viereen esitettiin erillistä kevyen liikenteen siltaa.
6. Miten saataisiin Niemelänkylälle lisää rakennuspaikkoja?
7. Voisiko jossain Niemelänkylän alueella pienentää tonttikokovaatimusta nykyisestä hehtaarista?
8. Voiko rakennuspaikan kokoon vaikuttaa?
9. Pohjapatojen rakentamista Niemelänkylän kohdalle Kalajokeen esitettiin rantojen liettymisen estämiseksi.
10. Jos pellot halutaan säilyttää avonaisina, miten yhteinen sävel löytyy, kun rakennuspaikat ovat todella vähissä .
11. Kylälle haluttiin seuraavia palveluja : kioskikauppa, kylätalo, venelaituri Kylälle toivottiin saatavan uusia asukkaita ja koulujen kehittämistä toivottiin.

4. Yleisötilaisuudessa 12.6. 2001 esitetyt mielipiteet ja kysymykset:

12. Miksi rakennuspaikan koko niin iso Niemelänkylän alueella?
13. Viemäriverkoston tekeminen olisi ehkä jo ajankohtainen .

14. Haja-asutusalueella pitäisi olla isot tontit.
15. Paljonko kunnallistekniikan rakentaminen Niemelänkylälle maksaa?
16. Viemäröintiin pitäisi suunnata voimavaroja , koska sen puute estää rakentamista.
17. Yhteisiä alueita pitäisi säilyttää , vaikka virkistyskäyttöön.
18. Rannankoulun ohi kulkeva tie, mikä on tien hoidon kohtalo? Onko yksityistie vai kaupungin hoitama?
19. Sointulantien tieyksiköinti olisi toivottavaa, samoin Nevanperäntien.
20. Sointulan kenttä voitaisiin laittaa virkistyskäyttöön. Kyläläiset mattopyykille ja uimaan
21. Kuntopolku Keskisen ravikeskuksen takaiseen maastoon.
22. Rannankoululta yhteysreitti Kaisaniemeen ja muuhun kaupungin hiihtoverkostoon.
23. Puhtomainen rakentaminen sekä peltomaisemaa säilyttävä rakentaminen ja rakentamistyyli perinteinen, kaavaan tarkempia rakentamismääräyksiä.

Yhteenveto yleisötilaisuuden kysymyksistä

Kalajokeen kohdistui 5/23 yleisötilaisuuden kysymyksistä ja mielipiteistä,

(mm. kulkuyhteys rantaan, pohjapato).

Virkistyskäyttöön esitti alueita 3/23 ja virkistysreittejä esitti 2/23 läsnäolijoista,

(mm Olmalan pellot ja Sointulan kenttä).

Rakentamiseen liittyviä mielipiteitä ja kysymyksiä esitettiin 6/23,

(mm. tonttikoko ja rakennuspaikkojen sijoittaminen)

Kevyen liikenteen järjestämistä käsitteli 2/23 ja muita tieasioita 2/23 mielipiteistä,

(mm. kevyen liikenteen silta , uusia kevyen liikenteen väyliä, teiden kunnossapito)

Avaruutta ja maalaismaisemaa 1/23,

(puhtomainen rakentaminen, perinteinen rakentamistyyli

Kunnallistekniikan rakentamista käsitteli 2/23 mielipiteestä,

(mitä maksaa viemäröinti, viemäröinti ajankohtainen)

Asukkaiden tavoitteiden vertailu alustaviin viranomaisten esittämiin tavoitteisiin

Toiminnalliset tavoitteet

Viranomaisten yhtenä ja pääasiallisena toiminnallisena tavoitteena on säilyttää Niemeänkylällä luonnonläheinen asuinympäristö mahdollistaen kuitenkin asuinympäristössä tapahtuvat kehityksen muutokset ja lisärakentaminen. Tämä tavoite oli myös monella kyselyyn vastanneella, koska vastauksissa arvostettiin avaraa pelto- ja jokimaisemaa, mutta useat halusivat kuitenkin myös rakentaa kylälle. Liikenteen osalta viranomaisten tavoitteena on sujuva ja turvallinen liikenneverkko huomioiden kevyen liikenteen tarvitsemat väylät. Liikenteellisesti myös asukkailla oli tavoitteena kevyen liikenteen väylästöjen jatkaminen mm. Mertuanojalle ja Kortteelle saakka sekä erillinen kevyen liikenteen ylitys Kalajoen yli.

Viranomaisilla on ollut toiminnallisena tavoitteena myös säilyttää riittävät yhtenäiset peltoalueet, joita voi käyttää mm. virkistykseen ja tavoitteena oli myös ulkoilureittien osoittaminen. Virkistys mahdollisuuksiin ja virkistysreitistöihin oli myös asukkaiden vastauksissa toiveita ja esityksiä, mm. Olmalan peltojen käyttö, Sointulan kentän virkistyskäyttö, Kalajoen rannan onki- ym. paikat olivat esillä kyselyn vastauksissa.

Ympäristölliset tavoitteet

Viranomaisten ympäristöllisissä tavoitteissa on esitetty tavoitteeksi ohjata rakentamisen toimintoja Niemelänkylän osayleiskaava-alueella siten, ettei ympäristöhäiriöitä synny.

Rakentamisessa esim. isolla tonttikoolla viranomaiset pyrkivät minimoimaan rakentamisen (jätevesiviemärointi) aiheuttamien ympäristökuormituksen. Tässä asukkailla oli kuitenkin erilainen näkemys ja he esittivät alueella noudatettavaksi rakentamispaikkojen koon pienentämistä. Osa vastaajista toivoi alueelle kaupungin puolesta

järjestettäväksi yleisen viemäroinnin, jolla ympäristön haju ym. haittoja pienennettäisiin.

Rakentamismahdollisuuksien määrittämiseen liittyvät tavoitteet

Viranomaiset esittää tavoitteissaan että rakentaminen osayleiskaava-alueella on täydentävää ja tavoitteena on keskittää rakentamista niin, että tuetaan olemassa olevia palveluja ja säilytetään luonnonläheisyys. Samoin haluttiin jatkossakin sijoittaa Niemelänkylälle uudisrakentamista ja keskeisenä tavoitteena on suunnata kasvu oikein. Rakentamisen tiheys ja rakennuspaikan koko määräytyvät luonnon sietokyvyn mukaan, jolloin huomioidaan tehdyt maisemaselvitykset ja vesihuollon järjestämismahdollisuudet.

Asukkailla oli myös näkemys täydennysrakentamisesta alueella, haluttiin ottaa esim. pienehköjä viljelyalueita asutuksen keskeltä rakentamisalueiksi ja laajat peltoaukiot haluttiin säilyttää ympäristössä avarana peltomaisemana. Asukkaat halusivat, että alueella säilyisivät olemassa olevat koulut ja osittain toivottiin myös kylälle vähäisiä kaupallisia palveluita, lähinnä elintarvikekioskia. Kuten jo ympäristöllisissä tavoitteissa osoittautui, osa vastaajista halusi, että rakennuspaikan tonttikokovaatimusta kylän alueella pienennettäisiin, mikä kyllä poikkeaa osittain viranomaisten esityksestä, missä rakennusten tiheys ja rakennuspaikan koko halutaan määritellä luonnon sietokyvyn mukaan.

Muut tavoitteet

Viranomaisilla on alustavasti myös muita tavoitteita: hallintoon, juridiseen ohjattavuuteen, kustannusten hallintaan ja kestäväan kehitykseen liittyviä tavoitteita.

Hallintoon ja juridiseen ohjattavuuteen liittyviä tavoitteita ei asukaskyselyn pohjalta juurikaan löydy. Kysymyksistä yksi (nro 8) oli sellaiseksi muotoiltu, joka liittyy juridiseen ohjattavuuteen. Kysymykseen , onko alueella ongelmia, joita luulisit kaavoituksella voitavan ratkaista, jätti 34/53 vastaamatta ja vastaajista neljä oli sitä mieltä, että alueella ei ole ongelmia . Tähän kysymykseen vastaajat kokivat, että

alueella on ongelmia , ongelmana koettiin mm. tiestön kunto , kevyenliikenteen väylien ja katuvalojen puuttuminen, jätevesiviemäroinnin puuttuminen. Alueella vaadittua rakennuspaikan kokoa piti ongelmana kolme vastaajista ja huonokuntoisia asumattomia rakennuksia piti ongelmana yksi vastaajista. Kaavoituksella uskottiin ratkaistavan mm. liikenne- ja viemärointiongelmia sekä rakennuspaikkojen sijainnin varmistumista. Kaavoituksella ajateltiin voitavan estää myös tienvarsien viljelysalueiden pirstoutuminen ja ajateltiin , että kaavoituksella voidaan järjestää kulku-yhteydet jokirantaan.

Miten elämä Niemelänkylällä jatkuu ?

Koska asukkaat ja viranomaiset haluavat, että alue säilyy haja-asutusalueena ja kylämäisenä ja koska kyläläisille merkitsee luonnonympäristö enemmän kuin rakennettu ympäristö, niin Niemelänkylän peltomaisemat säilyvät samoin kuin elinkeinona maanviljelys säilyy. Maankäytöllisesti alueen rakennetut alueet tulevat täydennysrakentumaan ja kyläläisten määrä tulee jonkin verran kasvamaan. Alueella olisi ehkä syytä varautua kunnallistekniikan rakentamiseen: mm. kevyen liikenteen väylästöjen rakentaminen Kalajoen kummallakin kulkevien ohitusteitten varteen ja yleisen jätevesiviemäroinnin runkolinjan rakentaminen tulevat ehkä ajankohtaisiksi tulevaisuudessa.

Kyläläiset hakevat edelleenkin julkiset ja kaupalliset palvelut keskustasta
Kyläkoulut säilyvät alueella ja kyläläiset aktivoituvat edelleen kyläyhdistyksen kautta toimimaan ja rakentamaan alueita yhteisiksi virkistysalueiksi, esim. Niemelänkoulun koulupuistikon rakentaminen, maaseutumuseon laajentaminen jne. Rannan koulun ympäristö on ehkä asemakaavoitettava.

Tiiviin rakentamisen myötä alue saattaa kuitenkin kadottaa ominaisluonteensa , ilmeensä ja viehättävyytensä - arvot, jotka osayleiskaavalla pyritään nimenomaan säilyttämään . Haja-asutuksen aiheuttamaa vesistön hajakuormitusta voidaan kontrolloida. Rakennusluvan yhteydessä on mahdollista antaa tarpeellisia määräyksiä

jätevesien asianmukaisesta käsittelystä ja jatkossa on syytä kiinnittää em. asiaan entistä enemmän huomiota.

Asukkaat arvostavat perinteistä maaseutumaista avaraa kylämaisemaa, jota Kalajoki halkoo, mikä pitää huomioida osayleiskaavan valmisteluvaiheessa. Asukkaat hakevat merkityksiä ympäristöstään ja yrittävät luoda niitä aktiivisesti mm. sillä että jokimaisemaa halutaan hyödyntää asukkaiden virkistysmahdollisuuksiin. Kalajokeen liittyi niin paljon kyläläisten mielipiteitä, että sen osuus kylän luonnonympäristön kokemisena korostuu ja sen varteen on oletettavasti tulossa yhteisiä alueita kyläläisten käyttöön

Asukkaat eivät vastusta uuden rakentamista, mutta haluavat säilyttää Niemelänkylälle nyt ominaiset hyväksi koetut piirteet. Halutaan, että Niemelänkylä pysyy asuttuna ja kehittyvänä maalaiskylänä, mutta ei haluta vaikuttaa kovasti sen maisemarakenteeseen eikä haluta, että se jättäytyy kehityksen ulkopuolelle.

Kyläläisille on tärkeää, että he tietävät mihin ja miten voidaan rakentamista ja asutusta lisätä heidän omalta osaltaan sekä naapureiden osalta. Tässä osayleiskaavan tehtävänä on vähentää epävarmuutta tulevan rakentamisen suhteen etsimällä rakennuspaikkoja. Kaavan tarkistamisella pyritään siihen, etteivät yksityisten eikä yhteiskunnan käyttökustannukset haja-asutusalueella kasva hallitsemattomiksi. Rakentamismahdollisuuksien tarkastelu mahdollistaa johdonmukaisen lupaharkinnan ja tilojen mahdollisimman tasapuolisen kohtelun.

Osayleiskaavan tarkistus voi vaikuttaa alueen maanomistajien ja asukkaiden tietoisuuteen alueensa ominaisuuksista ja mahdollisuuksista, mikä jatkossa voimistaa alueen identiteettiä ja asukkaiden tahtoa vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen, mutta samalla heille tärkeän luonnonympäristön säilymiseen.

Osayleiskaavan tarkistaminen ja mahdollisen kyläsuunnitelman tekeminen ja toteuttaminen hyödyttävät kylää monin tavoin

Osayleiskaavatyö on osa kyläsuunnitelmaa, mikä on yleispiirteisempää ja käsittää myös kylän toiminnallista suunnittelua, mikä täydentää osayleiskaavassa tehtävää maankäytön suunnittelua eli alueiden varaamista erilaisille toiminnoille, kuten asumiseen, virkistykseen, sosiaaliseen toimintaan ja elinkeinoille.

Kyläsuunnitelman laadinnan ja toteuttamisen myötä samoin kuin osittain osayleiskaavatyön tarkistamisen yhteydessä Niemelänkylällä

- kylätoiminta aktivoituu
- kylän toiminta tavoitteellistuu, kun toiminnan päämääriä ja lähtökohtia sekä tavoitteita kirjataan ylös
- oma asuinympäristö tulee tutummaksi kyläläisille ja samalla myös kotiseudun arvostus voi lisääntyä
- kyläläisten, viranomaisten sekä suunnittelijoiden yhteistoiminta lisääntyy ja eri osapuolet oppivat tuntemaan toisensa.
- viranomaiset ja suunnittelijat saavat tietoa kylästä ja kyläläisten toiveista, sillä kylän asukkaat tuntevat oman alueensa vahvuudet ja heikkoudet ulkopuolisia tahoja paremmin.
- kylä saa myönteistä julkisuutta: mm. paikallislehdistö
- olemassa olevien ideoiden muuttaminen konkreettisiksi hanke-ehdotuksiksi helpottuu ja yleensäkin tietoisuus rahoitusmahdollisuuksista lisääntyy suunnitelmien toteuttamisen edistyessä
- yksittäiset kyläläiset pääsevät vaikuttamaan kylään ja välillisesti myös omien asioidensa hoitoon kuntatasolla.
- asukaslähtöisen suunnittelun tuotos koetaan parhaimmillaan kyläläisten omien ajatusten sekä ideoiden käsikirjaksi ja osayleiskaava sekä kyläsuunnitelma on toimintamalli useiksi vuosiksi eteenpäin.
- kylän vaikutusmahdollisuudet kasvavat: suunnitelmissa esitettyjä asioita on helpompi edistää, koska ne periaatteessa edustavat laajan joukon mielipidettä
- suunnitelmaan kirjatut ehdotukset muistetaan paremmin ja niihin sitoudutaan myös pidemmällä aikavälillä
- suunnitelma toimii myös valistajana ja tiedottajana mm. vesistöjen suojelua ja jätehuoltoa koskevilla asioilla

- parhaimmillaan kylä saa uusia palveluita ja kylien sosiaalinen kilpailukyky vahvistuu, nykyiset asukkaat, elinkeinon harjoittajat pysyvät tyytyväisinä sekä kylien houkuttelevuus esim. uusien asukkaiden ja yritysten asuin- ja sijoituspaikkana lisääntyy.

Niemelänkylällä aloitettu osayleiskaavan tarkistamistyö lisää kyläläisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta kuntatasolla . Osallistumalla kyläläiset saavat mielipiteensä ja näkemyksensä suunnittelijoiden tietoon ja antaa heille mahdollisuuden osallistua osayleiskaavatyön valmisteluun. Osayleiskaavan yhteydessä tehty asukaskysely antaa tietoa kyläläisten toiveista sekä tarpeista ja kunta voi hyödyntää sitä esim. kaavoituksen suunnitteluvaiheessa.

Lähteet

1. Mikä tekee Salosta Salon? Julkaisut Asumis- ja kulttuuriympäristö Suomessa Market Kyttä, Otaniemi 1990.
2. Niemelänkylän osayleiskaavatyön valmistelu: Viranomaisten alustavat tavoitteet Mittaus- ja kaavoitusyksikkö /Ylivieskan kaupunki , esitetty yleisötilaisuuksissa 2001.